

Наталія Бондар

Бібліотека Унівської Свято-Успенської Лаври: Стародруки, рідкісні видання і рукописи: Каталог, уклад Юрій Ясіновський; Інститут церковної музики Українського католицького університету; Свято-Успенська лавра Студійського уставу в Уневі (Львів: Видавництво Львівської Політехніки, 2017), 295 с.

Унівська Свято-Успенська лавра навряд чи потребує представлення, адже на сьогодні — це один із найбільших чернечих греко-католицьких духовних центрів України. Тож зрозумілим є інтерес до книжки, в якій описано сучасну лаврську бібліотеку. Укладачем такого каталога став відомий музикознавець, джерелознавець, медієвіст, книгознавець та бібліограф давніх пам'яток, доктор мистецтвознавства Юрій Ясіновський. Упорядкований ним каталог містить коротку передмову, основну каталожну частину, іменний та географічний покажчики, покажчик літургійних книг і Святого Письма та 30 ілюстрацій. Основна, бібліографічна частина праці обіймає опис 2 363 рукописів, стародруків та рідкісних видань ХІХ–ХХ ст. Кожну з цих груп виділено, згідно з часом та способом створення книжок, окремими позначками. Розміщено описи, наскільки вдалося зрозуміти, згідно з інвентарним каталогом чинної збірки.

Найдавнішою книгою унівської бібліотеки, як констатує укладач у «Передньому слові» (с.10), є примірник львівського Апостола 1574 р. (№ 1190). 3-поміж решти помітних старожитностей бібліотеки є великоформатне Євангеліє Києво-Печерської друкарні 1707 р. в металевій оправі з коштовними прикрасами. Серед стародруків зафіксовано також 416 видань Унівської лаврської друкарні, при-

чому багато книжок із давньої лаврської книгозбірні було повернуто мешканцями навколишніх сіл чи придбано від букіністів. Як підкреслює автор передмови, вони прикметні не тільки давнішими, а й виконаними у ХХ ст. записами, які фіксують унікальні факти з історії Унівської обителі.

У сучасній збірці представлено та, відповідно, описано в каталозі й стародруки, деякі у двох примірниках, що побачили світ у Львові, Москві та Почаєві. Чимало з них було опубліковано також у друкарні Києво-Печерської лаври, серед них і такі раритети, як первісток тутешнього книговидання Анфологійон 1619 р. (№ 8). Рідкісні церковні друки ХІХ–ХХ ст., видані у Жовкві, Києві, Кременці, Львові, Перемишлі, Почаєві, а також Белграді, Відні та Римі, доповнюють репертуар українських видань кириличного друку. Варто додати й те, що в складі колекції є примірники з унікальними автографами: сучавського митрополита Досифея (№ 1), вірменського архієпископа Юзефа Теофіла Теодоровича (№ 1768), предстоятелів Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького (№ 19), Михайла Левицького (№ 116 та ін.) і Любомира Гузара, а в багатьох покрайніх записах зафіксовано інформацію про інших представників Церкви переважно кінця ХІХ–ХХ ст.

Що ж до структури бібліографічних описів, то в них, окрім назви й дати виходу в світ книжки, уміщено відомості про походження примірника та історію його побутування, наведено вкладні та власницькі записи, охарактеризовано палітурку, подано посилання на бібліографічні джерела (здебільшого на каталог стародруків, виданих в Україні, Я. П. Запаса та Я. Д. Ісаєвича¹).

За подібною схемою фіксуються й рукописні пам'ятки та кириличні видання церковного вжитку ХІХ–ХХ ст., які зі зрозумілих причин нині стали чи не раритетнішими навіть порівняно зі стародруками.

Разом з тим, попри високу оцінку публікації, підготовка якої удоступнила для широкого загалу відомості про склад цієї великої монастирської збірки й тим самим відкрила нову сторінку в українській бібліографії стародруків, висловлюємо деякі зауваження

¹ Яким Запаса, Ярослав Ісаєвич, *Пам'ятки книжкового мистецтва: каталог стародруків, виданих на Україні: 1574–1800*, кн. 1 (1574–1700) (Львів: Вища школа, 1981.); кн. 2, ч. 1 (1701–1764) (Львів: Вища школа, 1984.); кн. 2, ч. 2 (1765–1800) (Львів: Вища школа, 1984).

та побажання. Зокрема, суттєво покращили би науково-інформаційний потенціал каталога покажчики стародруків і рідкісних видань XIX–XX ст. за друкарнями та абеткою назв, а також перелік рукописів за хронологією та назвами. Такі додатки надали б змогу проаналізувати кількісний та якісний склад збірки: її тематику і статистику стародруків, рукописів, рідкісних видань. Адже зараз такий аналіз можна здійснити лише шляхом фронтального перегляду понад 2 300 позицій опису. Відтак, залишається побажати, щоб укладач або підготував додатковий том покажчиків, або здійснив нове видання, доповнене щойно згаданими «ключами» для аналізу збірки. Бажано було би теж, аби нова публікація містила необхідні для наукового видання атрибути, насамперед рецензентів, що підвищило би статус каталога та сприяло подальшому якісному розвитку української бібліографії стародруків.

Bibliography

Zapasko, Yakym, and Isaievych, Yaroslav. *Pamiatky knyzhkovoho mystetstva: kataloh starodrukiv, vydanykh na Ukraini: 1574–1800*. Book 1 (1574–1700). Lviv: Vyshcha shkola, 1981; book 2, part 1 (1701–1764). Lviv: Vyshcha shkola, 1984; book 2, part 2 (1765–1800). Lviv: Vyshcha shkola, 1984.